

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om föreläggande av böter och ordningsbot ändras.

Enligt förslaget utvidgas tillämpningsområdet för lagen om föreläggande av böter och ordningsbot så att det i ett förfarande enligt den lagen får handläggas brottmål som kan leda till fängelse i högst två år. Vissa brottsrekvisit som tryggar rätten till liv och hälsa lämnas enligt förslaget ändå utanför lagens tillämpningsområde. I ett sådant förfarande ska det dessutom kunna dömas ut förverkandepåföljder på högst 5 000 euro, bestämmas om sådana kostnader för alkohol- och drogtestning som uppstått vid utredningen av målet och avgöras privaträttsliga anspråk som målsäganden framställt.

Det föreslås att behörighetsfördelningen mellan myndigheterna ändras så att polisen kan avgöra brottmål som omfattas av lagens nuvarande tillämpningsområde, det vill säga mål där det strängaste straff som föreskrivs för brottet är fängelse i högst sex månader. Övriga ärenden ska avgöras av åklagaren.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft 2027.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
LAGFÖRSLAG	4
om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot	4
om ändring av 10 kap. 9 § i strafflagen.....	8
om ändring av 2 kap. 2 § i utsökningsbalken.....	9
om ändring av 5 kap. 1 § i förundersökningslagen	10
BILAGA	12

MOTIVERING

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om föreläggande av böter och ordningsbot

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010) 4 § 5 mom. och 35 d §, av dem 35 d § sådan den lyder i lag 95/2018,
ändras 1–3 §, 4 § 1 mom., 5 och 7 §, 8 § 5 mom., 35 § 1 mom., 35 c § 1 och 2 mom. och 38 §,
sådana de lyder, 1 § delvis ändrad i lagarna 670/2015, 95/2018 och 602/2019, 2 § delvis ändrad i lagarna 467/2011 och 421/2025, 3 § ändrad i lagarna 554/2023 och 421/2025, 4 § 1 mom., 35 § 1 mom. och 35 c § 1 och 2 mom. i lag 95/2018, 5 § delvis ändrad i lag 984/2016 samt 7 §, 8 § 5 mom. och 38 § i lag 421/2025, samt
fogas till lagen nya 1 a och 3 a–3 c § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I ett förfarande som avses i denna lag kan i enkla och klara ärenden följande föreläggas som påföljd:

1) bötesstraff för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst två år och som enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare straff än böter,

2) ordningsbot för en förseelse för vilken ordningsbot särskilt har föreskrivits som straff i lag.

Ett ärende kan handläggas i ett förfarande enligt denna lag också när brottet kan medföra någon annan påföljd än vad som avses i 1 mom. eller 3 a–3 c §, om den som misstänks för brottet inte ska föreläggas en sådan påföljd.

1 a §

Avgränsning av tillämpningsområdet

I ett förfarande som avses i denna lag får inte handläggas

1) lindrig krigsförbrytelse som avses i 11 kap. 7 § i strafflagen (39/1889), hets mot folkgrupp som avses i 10 § i det kapitlet eller underlåtenhet att anmäla brott av en underlydande som avses i 13 § i det kapitlet,

2) oaktsamt röjande av statshemlighet som avses i 12 kap. 8 § i strafflagen, brott mot neutralitetsbestämmelserna som avses i 10 § i det kapitlet eller upprätthållande av landsförrädisk förbindelse som avses i 11 § i det kapitlet,

3) olaglig militär verksamhet som avses i 13 kap. 4 § i strafflagen,

4) mål som avses i 14 kap. i strafflagen,

5) osann utsaga vid myndighetsförfarande som avses i 15 kap. 2 § i strafflagen, försök till anstiftan av osann utsaga som avses i 5 § i det kapitlet, bevisförvanskning som avses i 7 § i det kapitlet eller skyddande av brottsling som avses i 11 § i det kapitlet,

6) förstörande av bevismedel som är i en myndighets besittning som avses i 16 kap. 12 § i strafflagen, givande av muta som avses i 13 § i det kapitlet, givande av muta åt riksdagsledamot

som avses i 14 a § i det kapitlet, olaga befriande av fånge som avses i 15 § i det kapitlet, fängrymning som avses i 16 § i det kapitlet eller fånges vapeninnehav som avses i 17 § i det kapitlet,

7) olovlig spridning av sexuell bild som avses i 20 kap. 7 § i strafflagen, erbjudande av ersättning för sexuell handling mot ung person som avses i 9 § i det kapitlet, lockande av barn i sexuella syften som avses i 18 § i det kapitlet, spridning av bild som på ett sexuellt sätt visar barn som avses i 19 § i det kapitlet, innehav av bild som på ett sexuellt sätt visar barn som avses i 21 § i det kapitlet eller besökande av föreställning som på ett sexuellt sätt visar barn som avses i 22 § i det kapitlet,

8) misshandel som avses i 21 kap. 5 § i strafflagen, dödsvållande som avses i 8 § i det kapitlet, grovt vållande av personskada som avses i 11 § i det kapitlet, deltagande i slagsmål som avses i 12 § i det kapitlet, framkallande av fara som avses i 13 § i det kapitlet eller utsättande som avses i 14 § i det kapitlet,

9) mål som gäller tjänstebrott,

10) mål som avses i 20 kap. i sjölagen (674/1994),

11) mål som avses i 2 § i militära rättegångslagen (326/1983).

I ett förfarande som avses i denna lag får inte handläggas ett brott som leder till bötesstraff, om den som misstänks för brottet har fått sammanlagt minst sex bötesförelägganden eller straffförelägganden i enlighet med denna lag som påföljd för brott som han eller hon begått under det år som föregått brottet, och detta, med anledning av att gärningarna är likartade, som helhet betraktat utvisar likgiltighet för förbud och påbud i lag.

I ett förfarande som avses i denna lag får inte handläggas ett brott som leder till bötesstraff, om den som misstänks för brottet är under 18 år och det för brottet har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i sex månader.

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *bötesyrkande* ett yrkande mot den misstänkte genom vilket för honom eller henne för ett brott yrkas bötesstraff och förverkandepåföljd eller, om den misstänkte har begärt en ändring av grunden för bestämmande av dagsbotens belopp, bötesstraff och förverkandepåföljd,

2) *bötesföreläggande* ett avgörande genom vilket en övervakande tjänsteman för ett brott förelägger bötesstraff och förverkandepåföljd,

3) *ordningsbotsföreläggande* ett avgörande genom vilket ordningsbot och förverkandepåföljd föreläggs,

4) *straffföreläggande* ett avgörande genom vilket åklagaren på grundval av ett bötesyrkande förelägger ett bötesstraff och en förverkandepåföljd.

3 §

Behöriga myndigheter

Ett bötesföreläggande utfärdas av en polisman. I ett bötesföreläggande kan som påföljd föreläggas ett bötesstraff på högst 60 dagsböter för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader.

Ett bötesyrkande utfärdas av en polisman. Yrkandet kan utfärdas också på begäran av åklagaren. Ett straffföreläggande på grundval av ett bötesyrkande utfärdas av åklagaren. I ett straffföreläggande kan som påföljd föreläggas ett bötesstraff för ett brott för vilket det inte har föreskrivits strängare straff än fängelse i två år och som inte avgörs genom ett bötesföreläggande.

Ett ordningsbotsföreläggande utfärdas av en polisman eller, i situationer som avses i 29 §, av åklagaren.

På tullmän, gränsbevakningsmän och jakt- och fiskeövervakare tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om polismän. I fråga om en tullmans, gränsbevakningsmans och jakt- och fiskeövervakares behörighet att utfärda ett bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande föreskrivs särskilt.

3 a §

Föreläggande av förverkandepåföljder och påförande av brottsofferavgifter

I ett förfarande som avses i denna lag kan det föreläggas en förverkandepåföljd på högst 5 000 euro vid sidan av de straff som avses i 1 §.

I ett förfarande som avses i denna lag påförs brottsofferavgift vid sidan av de straff som avses i 1 §. Bestämmelser om brottsofferavgift finns dessutom i lagen om brottsofferavgift (669/2015).

3 b §

Ersättning för kostnader för alkohol- och drogtestning

I ett förfarande som avses i denna lag kan det bestämmas att en person som med stöd av 1 § 1 mom. har bötfällts är skyldig att till staten betala de kostnader för alkohol- och drogtestning som orsakats av rättsmedicinska undersökningar vid förundersökningen, om de har behövts för utredningen av målet.

Om en i 1 mom. avsedd ersättning med hänsyn till arten av den ersättningsskyldiges brott eller dennes personliga och ekonomiska omständigheter eller av någon annan orsak skulle vara oskälig, ska ersättningen sänkas eller ska det bestämmas att ersättningen inte behöver betalas.

3 c §

Avgörande av privaträttsliga anspråk

I ett förfarande som avses i denna lag kan det avgöras ett privaträttsligt anspråk med anledning av ett brottmål som handläggs, om anspråket är ostridigt och uppgår till högst 5 000 euro.

Ett privaträttsligt anspråk får inte handläggas i ett förfarande som avses i denna lag, om anspråket strider mot lag eller är uppenbart oskäligt eller om det kränker en utomståendes rätt. Ett privaträttsligt anspråk får inte handläggas i ett förfarande som avses i denna lag, om anspråket solidariskt riktas mot flera personer.

4 §

Den misstänktes samtycke

Ett ärende kan handläggas i ett förfarande som avses i denna lag, om den som misstänks för brottet avstår från sin rätt till en muntlig behandling och samtycker till att ärendet avgörs i ett förfarande enligt denna lag (*den misstänktes samtycke*). I samband med förfrågan om den misstänktes samtycke ska han eller hon informeras om vad samtycket innebär och underrättas om de påföljder som föreläggs i förfarandet, om beloppet av kostnader för alkohol- och drogtestning och av brottsofferavgift och om grunden för och beloppet av privaträttsliga anspråk.

5 §

Målsägandens samtycke

Ett ärende kan handläggas i ett förfarande som avses i denna lag, om målsäganden avstår från sin rätt till en muntlig behandling och samtycker till att ärendet avgörs i ett förfarande enligt denna lag (*målsägandens samtycke*). I samband med förfrågan om målsägandens samtycke ska han eller hon informeras om vad samtycket innebär och underrättas om de påföljder som föreläggs i förfarandet och om grunden för och beloppet av framställda privaträttsliga anspråk.

I fråga om målsägandens samtycke gäller vad som i 4 § 2 mom. föreskrivs om den misstänktes samtycke.

7 §

Förundersökning

För att utreda ett brott som avses i denna lag görs en summarisk förundersökning enligt 11 kap. 2 § i förundersökningslagen (805/2011), där endast de omständigheter utreds som är nödvändiga för att ett bötesyrkande, bötesföreläggande eller ordningsbotsföreläggande ska kunna utfärdas. Om det strängaste straff som föreskrivs för brottet är böter eller fängelse i högst sex månader, får förundersökning göras utan att 4 kap. 10 § 2 mom. och 13 och 16 § samt 7 kap. 16 § i den lagen iakttas. Vid förundersökningen ska den som misstänks för brottet och målsäganden höras.

Om det för brottet har föreskrivits strängare straff än fängelse i sex månader, ska det i bötesyrkandet antecknas uppgifter om att den misstänkte har avstått från sin rätt att anlita ett biträde och om information enligt 4 kap. 10 § 2 mom. i förundersökningslagen och underrättelser enligt 4 kap. 16 § i den lagen som getts den misstänkte i samband med detta samt de uppgifter som avses i 9 kap. 6 § 3 mom. i den lagen.

Om parterna inte har samtyckt till att saken handläggs i ett förfarande enligt denna lag, ska en förundersökning för sakens fortsatta handläggning göras i den omfattning som förutsätts av åtalsprövningen.

En polisman kan vid behov med åklagaren diskutera sakens lämplighet för ett förfarande som avses i denna lag eller den rättsliga bedömningen av saken i övrigt.

8 §

Innehållet i ett bötesyrkande, bötesföreläggande och ordningsbotsföreläggande

I samband med ett bötesyrkande och ett bötesföreläggande ska anges beloppet av brottsofferavgiften, beloppet av de kostnader för alkohol- och drogtestning för vilka ersättning krävs samt grunden för och beloppet av de privaträttsliga anspråk för vilka ersättning krävs. I samband med ett ordningsbotsföreläggande ska anges grunden för och beloppet av de privaträttsliga anspråk för vilka ersättning krävs.

35 §

Besvär

Den som meddelats ett föreläggande som avses i 34 § 1 mom. och målsäganden får söka ändring i saken genom att anföra besvär hos tingsrätten.

35 c §

Annat förfarande när besvär anförs av den som meddelats ett föreläggande eller av målsäganden

Vid handläggning av besvär i tingsrätten iakttas vad som i 26 kap. 1 §, 2 § 2 mom. samt 3–6, 8, 17–24 och 28 § i rättegångsbalken föreskrivs om handläggning av besvärssärenden i hovrätten. Huvudförhandling ska hållas om en part begär det eller om tingsrätten anser att det behövs. Åklagaren ska se till att det med anledning av besvären görs förundersökning i en sådan omfattning som ändringssökandet förutsätter.

I övrigt ska vid förfarandet iakttas vad som föreskrivs om behandling av brottmål och tvistemål i tingsrätt. För översättning av ett föreläggande över vilket besvär har anförts gäller vad som i 6 a kap. i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om översättning av stämningsansökan och vad som i 4 kap. 2 § i rättegångsbalken föreskrivs om tolkning och översättning.

38 §

Verkställighet

Bestämmelser om verkställigheten av en påföljd som har bestämts i ett förfarande enligt denna lag, av en brottsofferavgift och av de kostnader för alkohol- och drogtestning som ska ersättas finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002). Bestämmelser om verkställigheten av ett beslut om ett privaträttsligt anspråk finns i utsökningsbalken (705/2007). Bestämmelser om när böter, en ordningsbot och en förverkandepåföljd förfaller finns i 8 kap. i strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid handläggning av bötesyrkanden, bötesförelägganden och strafförelägganden som utfärdats före ikraftträdandet av denna lag och vid sökande av ändring i ordningsbotsförelägganden, bötesförelägganden och strafförelägganden som utfärdats före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 10 kap. 9 § i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 10 kap. 9 § 3 mom., sådant det lyder i lag 985/2016, samt

fogas till 10 kap. 9 §, sådan den lyder i lagarna 356/2016 och 985/2016, ett nytt 6 mom. som följer:

10 kap.

Om förverkandepåföljder

9 §

Behandling av mål om förverkandepåföljd

Förverkandepåföljd döms ut på yrkande av åklagaren. I 1 kap. 8 b § i lagen om rättegång i brottmål föreskrivs om de grunder på vilka åklagaren kan avstå från att yrka på förverkande. Även en målsägande kan yrka på förverkande när målsäganden ensam utför åtal enligt 7 kap. i lagen om rättegång i brottmål.

Om förverkandepåföljd döms ut i ett förfarande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot, tillämpas med avvikelse från vad som föreskrivs i 1–5 mom. bestämmelserna i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 kap. 2 § i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i utsökningsbalken (705/2007) 2 kap. 2 § 1 mom. 6 punkten och 2 mom., sådana de lyder, 2 kap. 2 § 1 mom. 6 punkten i lag 569/2025 och 2 kap. 2 § 2 mom. i lag 1417/2009, samt *fogas* till 2 kap. 2 § 1 mom., sådant det lyder i lagarna 1161/2013 och 569/2025, en ny 7 punkt som följer:

2 kap.

Utsökningsgrunder

Utsökningsgrund som förutsättning för verkställighet

2 §

Förteckning över utsökningsgrunder

Följande handlingar utgör utsökningsgrunder:

6) beslut av statsrådet, ett ministerium, ett ämbetsverk som hör till statens centralförvaltning eller ett regionförvaltningsverk samt andra förvaltningsbeslut, om beslutet i fråga enligt någon annan lag ska verkställas i den ordning som anges i denna lag,

7) ett beslut om ett privaträttsligt anspråk som en polisman, en tullman, en gränsbevakningsman, en jakt- och fiskeövervakare eller åklagaren har fattat i ett förfarande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot (754/2010).

Vad som i denna lag föreskrivs om dom, gäller i tillämpliga delar också en domstols beslut, förordnanden och interimistiska förordnanden i tvistemål och brottmål samt av domstolen fastställd förlikning. Ett beslut enligt 1 mom. 7 punkten verkställs som en tingsrätts betalningsdom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 5 kap. 1 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011) 5 kap. 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 453/2023, som följer:

5 kap.

Förundersökningssamarbete mellan förundersökningsmyndigheter och åklagare

1 §

Underrättelse till åklagaren

Förundersökningsmyndigheten ska genast underrätta åklagaren om ett ärende där den som är misstänkt för brott är en polisman. Åklagaren ska underrättas, om en person har avlidit eller allvarligt skadats i en situation där en polisman har använt maktmedel. Åklagaren ska dessutom underrättas om ett brott som har kommit för undersökning, när förundersökningsmyndigheterna och åklagarmyndigheterna tillsammans utifrån sina befogenheter har beslutat att brottet ska omfattas av underrättelseskyldigheten eller om åklagaren har begärt underrättelse om brottet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20

Statsminister

Förnamn Efternamn

..minister Förnamn Efternamn

Bilaga